

Vinterbudskap inför våren som kommer

TEXT: Robert Olsson och Åsa Olsson, Nordic Beet Research Foundation

Februari och mars är informationsmötesmånader. NBR:s vintermöte, distriktsstämmor i Eslöv och Skurup samt Nordic Sugars informationsmöten. Tillfällena har varit många till senaste nytt. Här kommer sista chansen – i en tolv punkters kortversion.

1. Skördetrenden fortsatt stigande

Betåret 2011 blev ett år ovanför trendkurvan. Mätt sedan 1995 stiger sockerskörden trendmässigt med knappt 170 kg socker per hektar. Det är unikt bland lantbruksgrödor

FOTO: ÅSA OLSSON, NBR

Tidig vinter? Nej tack! Men gärna lite kalk...

2. Kalkning höjer skörden

Vår nya kalkserie, placerad på tjugotalet nya platser för andra året lovar gott. Nästan 70 procent av platserna reagerade positivt på kalkningen. Skörden

här ökade med allt från 1 till 20 procent.

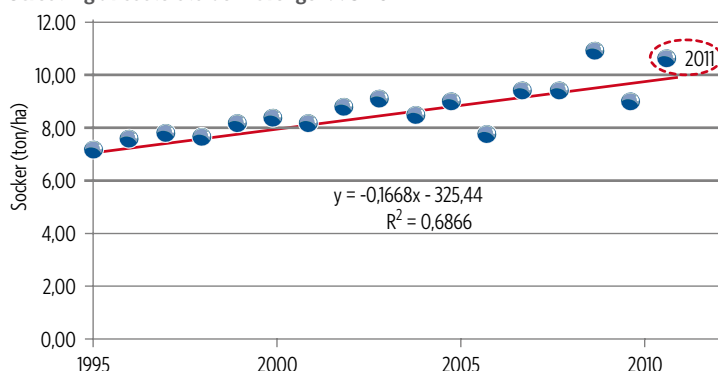
3. GPS-teknik hos allt fler

Steg nummer ett, styrning med GPS finns nu hos allt fler. Steg

nummer två är teknik för automatiskt till- och frånslag vid vändteg. Finns för såmaskin, spruta och gödnings-spridare.

Under 2012 börjar NBR prova radrensning med GPS-RTK-teknik.

Utveckling av sockerskörden i Sverige 1995-2011

4. Sortvalet superviktigt men redan gjort

Rosalinda KWS blev årets mest sålda betsort. Därefter kom Nexus, Mixer, Muse, Sabrina KWS och Julietta. 2012 provas 84 sorter i försöken. Fyra treåringar går ut i praktisk provning. Sorterna heter Frazze (Syngenta), Barrents (Strube) Marbella KWS och Alexina KWS.

5. Nematoder

Nematoder ska man helst inte ha. Kartera för att få svar. Tänk på att betor vart fjärde år eller med längre intervall sällan ger nematodproblem. Välj en nematodtolerant sort om du vet eller tror dig ha mer än två ägg per gram jord. Annars inte. På fält utan nematoder kostar de toleranta sorterna enligt försöken 7–13 procent i skörd jämfört med bästa normalsort.

6. Betning

Inget nytt inför året. Allt frö betas med två fungicider, Tiram 6 g a.i. och Tachigaren 14 g a.i. och en insekticid, Gaucho 60 g a.i. På platser med medelhögt infektionstryck ger standardbetningen en signifikant ökning av sockerskörden med fem procent.

7. Hållbar etablering – hur ser den ut?

Lägg ner omsorg på såbäddsberedningen. Betor kräver en jämn såbädd, tillräckligt med finjord

och fukta på såddjup. Det behövs 80 000 plantor per hektar för att nå potentiell skörd. Det når många. Svårare men lika nödvändigt är jämn uppkomst och inga luckor över 75 cm. Därefter snabbast möjliga uppbyggnad av blastapparaten. En nyckelåtgärd är att via god jordstruktur och bearbetning få maximalt med värme i marken utan att äventyra vattenförsörjningen. Här ser vi att vårplöjning ger plusvärde. Kan vi utveckla vårplöjning så att fler kan använda den?

Strip tillage är en teknik som provats och utvecklats i betor på olika håll i Europa sedan drygt fem år. Några praktiska odlingar i Sverige provade metoden 2011 med gott resultat och fler kommer att prova 2012. Läs mer om NBR-försök i nästa nummer av Betodlaren.

8. Ogräsbekämpning oroar

Obegränsad tillgång till de växtskyddsmedel som är godkända är inte längre en självklarhet.

Varken här hemma eller i övriga Europa. Försäkra dig om att du har vad du behöver hos din återförsäljare. I år är det främst Goltix som kan bli bristvara.

Begränsningar i produkternas användningsområden blir allt tuffare. Vi är vana vid max. doser för både enskilt användningstillfälle och totalt över året. Mer nytt är begränsningar kopplade till betans utvecklingsstadium. Följande fönster för tillåten behandling gäller 2012:

Produkt	Utvecklingsstadium
Goltix	upp till 8 örtblad
Betanal Power	upp till 8 örtblad
Ethosat	2–8 örtblad
Safari	Ingen begränsning
Pyramin DF	Ingen begränsning
Matrigon 72 SG	2–5 örtblad

Resistens mot herbicider i sockerbetor är ovanligt. Upprepade behandlingar med produkter med samma verkningssätt lägger alltid ett selektionstryck på skadegöraren – antingen den är ett ogräs, en svamp eller en insekt. Som vanlig dödlig människa är det inte helt enkelt att veta vilka produkter av de man använder i en eller flera grödor som har samma verkningssätt. Icke desto mindre kommer vi nog att behöva tala mer om detta framöver.

För svensk del tyder det vi gjort hittills på att risken för resistensutveckling är störst inom gruppen fotosyntesinhibitorer. Hit hör Goltix, men också Sensor, som används i potatis, och ett antal triaziner (t.ex. atrazin) använda i majs. För närvaran-

FOTO: ROBERT OLSSON, NBR

Bearbetning och sådd – viktigast och svårast.

de har vi funnit en handfull fall där vi konstaterat försämrade effekt med Goltix (metamitron) mot målla. I dessa fall har också effekten av Sencor varit nersatt. En försiktig slutsats kan därför vara att odlare med sedan lång tid tillbaka kombinerad potatis- och sockerbetsodling bör vara mest uppmärksamma på dåliga ogräseffekter. Misstänker du resistens så kontakta gärna oss på NBR. Det finns idag bra metoder för att fastställa om resistens föreligger eller inte.

9. Bladsvampar finns och äter socker

Efter åtta års försök kan vi nu konstatera att bladsvampar uppträder varje år i större eller mindre omfattning. För många – för att inte säga de allra flesta – är det klart lönsamt att göra en behandling med i första hand Comet så snart bekämpningströskeln passerats. För vissa är två behandlingar det ekonomiskt optimala. Den genomsnittliga ökningen av sockerskörden mätt över åtta år ligger på 700 kg socker per hektar. Mer om ämnet i nästa nummer.

NBR kommer att fortsätta följa utvecklingen av bladsvampar i odlingsområdet även under 2012.

10. Uptagning

Utbildningsdagen på Alnarp den 12 oktober satte fokus på förraren. I övrigt har NBR-aktiviteterna varit små på upptagsidan under 2011. Uppmaningen att satsa på hela betan till bruket ljuder över hela beteuropa. Det betyder hela eller nästan hela nacken och hela rotspetsen. Vi har mest kvar att hämta i brutna rotspetsar.

Det första exemplaret i Sverige av Grimme-modellen Rexor rullar sedan 2011.

11. Hållbar lagring - hur då?

Lagringen gick väl lättare än många befarade den gångna kampanjen. Närmare resultat från fem koncept för stuktäckning kommer längre fram. Hållbar lagring och lastning kräver ny teknik.

Mekaniserad täckning med TopTex är standard inom Nordzuckers område i Tyskland.

Kommer den också här? Ett första demo gjordes i Danmark i december. Odlarreaktionen var positiv och vi kan förvänta en fortsättning 2012.

Temperaturövervakning av stukan kan nu ske från TV-soffan. Ny teknik kombinerar temperaturspjut, trådlös överföring, internet och mobiltelefonnät. Marknadsföring förväntas inför hösten 2012.

Blir det lastning och rensning med renslastare framöver? Betodlaren nr 3 lyfte frågan och i december testade Holmer sin nya Felix-maskin i praktisk drift några dagar. Fortsättning lär följa. Nya renslastare med bredare bord och skruv för att dela för breda stukor finns redan.

Många vill ha dem, men vem ska betala?

12. Betor som förfrukt till höstvet

Betor är en bra förfrukt till höstvet. Läs mer i "Sockerbetor som förfrukt till höstvet" i detta nummer av Betodlaren.

FOTO: ROBERT OLSSON, NBR

Tyskt TopTex-koncept. TopTex bred nog att täcka hela stukan ligger på en sex meter lång stålrolle. Via hydrauldrivning rullas den ut över stukan. En man rättar till och drar ner duken så att den slutar vid markytan. Med hjälp av gummiskivan trycks duken sedan in i betorna strax ovan markytan. Stukan får alltså ingen täckning i nederkanten mot marken. Här kan man tänka sig att blåsa på halm.